

جامع المعانی

جامع المعانی

فارسی کتابخانه بروسه، ۵۲؛ کشف الظنون، ۵۶۶/۱؛ نگاهی به روند
تقو و گسترش زبان و ادب فارسی در ترکیه، ۲۲۷؛ هدیه العارفين،
۴۴۴/۲

Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 2/15; Türk edebiyatı
ansiklopedisi, 1/262.

معصومی

زبان و فرهنگ فارسی در گستره یوگوسلاوی، ۶۷؛ فارسی
آموختگان، ۱۷۹ - ۱۸۰؛ «افتخار می کنم که فارسی می دانم»،
گفت و گو با جا کا بشیر، ادستان، شماره ۲۶، صص ۲۸ - ۳۰. خیرنامه
فرهنگستان، زبان و ادب فارسی، سال هفتم، شماره ۸۲، آبان
۱۳۸۱ ش، ص ۲؛ محمود فتوحی، «ایران شناسان یوگوسلاوی»،
سخن عشق، شماره ۲۰، صص ۴۴ - ۴۵.

رسولی

جامع المعانی (ja.me.ol.ma.ā.ni)، جنگی از گزیده آثار مستور و
منظوم فارسی و ترکی برخی از شاعران و نویسندگان سده های
پنجم تا دهم هجری، گردآورده مؤلفی ناشناس. جامع المعانی در
شعبان ۹۴۰ ق/ ۱۵۳۴ م به انجام رسیده است. از این اثر چنین
برمی آید که گردآورنده آن زبان های فارسی و ترکی را به خوبی
می دانسته و صاحب ذوق و دانش بوده و نیز خطی خوش داشته
است. تنها نسخه جامع المعانی که به احتمال فراوان به خط
گردآورنده اثر است، به شماره ۴۹۰۴ در کتابخانه نورعثمانیه
استانبول نگهداری می شود. پژوهشگرانی چون محمدفؤاد
کوپرولو، عبدالباقی گولپینارلی و نزهت ارگون، در بررسی آثار
یونس امره و قایغوسز، از این اثر بسیار بهره برده اند. این
مجموعه در بردارنده گزیده های از آثاری با درون مایه های دینی و
صوفیانه، به زبان های فارسی، ترکی عثمانی و ترکی چغتایی
است. بخش آثار فارسی با نه رساله فارسی از یحیی شروانی (-
۸۶۸ ق) آغاز می شود و پس از آن گزیده ای از مثنوی معنوی
مولوی (- ۶۷۲ ق)، اشعار عطار نیشابوری (- ۶۱۸ ق)،
امیرحسین حسینی (- ۷۲۹ ق)، نعمت الله ولی (- ۸۳۴ ق) و
ناصرخسرو (- ۴۸۱ ق) آمده است. سپس بخش آثار ترکی آغاز
می شود که در بردارنده آثار شاعران سده های چهاردهم تا
شانزدهم میلادی است. در این بخش آثاری از گلشنی بردعی،
بنیادگذار طریقه گلشنیه (- ۹۴۰ ق)، دده عمر روشنی، بنیادگذار
طریقه روشنیه (- ۸۹۲ ق)، اشعاری از جمالی (سده نهم
هجری)، علاءالدین قایغوسز (- ۹۷۰ ق) و کمال امی (- ۸۸۰ ق)
جای گرفته است. در ادامه این بخش غزل هایی از نسیمی (-
۸۲۱ ق)، خلیلی (- ۸۹۰ ق) و جعفری آمده است. از بخش های
بسیار ارزشمند جامع المعانی یک الاهی (شعری با مضمونی
عرفانی) در دو بیت و نوزده بیت، رساله الصوخیه یونس امره (-
۷۲۰ ق) و اشعاری به ترکی چغتایی از عبیدالله خان شیبانی (-

جامع الفرس (jā.me.ol.fors)، فرهنگی ترکی به فارسی، نوشته
مؤلفی ناشناس. این فرهنگ در پنج بخش اسما، افعال، حروف،
اسمای شهور از تواریخ سریانی و قواعد شعریه تدوین یافته و
هریک از این باب ها به ترتیب حرف پایان واژه ها است. از آن جا
که این فرهنگ «مجمع الفاظ فرس» است، جامع الفارس نیز نامیده
می شود. حاجی خلیفه از کتاب دیگری به نام جامع الفرس نام برده
است که در سه بخش و مؤلف آن مصطفی بن محمد بن یوسف
است. آغاز نسخه ای دست نویس از این اثر که به شماره ۱۳۴
معاجم فارسیه تیمور نگهداری می شود، چنین است: «حمد
بی حد و شکر بی عد خدای را عز شأنه و عم احسانه...»

منابع: پارسی نویسان آسیای صغیر، ۲۸؛ فهرس المخطوطات الفارسیه،
۱۰۹/۱؛ فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، ۲۸۴۵/۱۲؛ فهرست
نسخه های خطی فارسی، ۱۹۷۸/۳؛ فهرست نسخه های خطی فارسی
کتابخانه بروسه، ۵۲؛ کشف الظنون، ۵۶۶/۱

Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 2/15.

رشتوزاده

جامع الفرس (jā.me.ol.fors)، فرهنگی فارسی به ترکی، نوشته
مصطفی بن محمد بن یوسف اینه گولو (سده دهم هجری). از
زندگانی مؤلف و همچنین نسخه اصلی جامع الفرس اطلاعی در
دست نیست. عبدالرحمان نامی در بغداد آن را استنساخ کرده
است (۹۷۱ ق/ ۱۵۶۳ م). این اثر در سه بخش نام ها، مصدرها و
بن افعال تدوین شده و در آن معادل های عربی برخی از واژگان
فارسی نیز آمده است. نسخه ای از این کتاب در کتابخانه فؤاد
کوپرولو زاده موجود است.

منابع: پارسی نویسان آسیای صغیر، ۶۱؛ عثمانلی مؤلفری، ۲۶۱/۲؛
فهرست نسخه های خطی فارسی، ۱۹۷۸/۳؛ فهرست نسخه های خطی